

Učiteljski

TOVARŠ.

Izhaja
1. in 15. dne vsakega
meseca na celi poli.

List za šolo in dom.

Velja
za vse leto 2 gl. 50 kr.
za pol leta 1 gl. 30 kr.

List 23.

V Ljubljani 1. decembra 1872.

Tečaj XII.

V a b i l o

na naročbo „Tovarša“ za prihodnje leto 1873.

„Tovarš“ bode v novem letu še izhajal ter zvesto in skerbno obdeloval slovensko šolsko polje, kakor ga obdeluje že dvajnajst let. Nadjamo se, da ga bodo naši zvesti prijatelji kakor do sedaj radi sprejemali in podpirali — in to nam je dovolj zagotovila in plačila. Kdor „Tovarša“ od prave strani ogleduje, mora pripoznati, da ima za naše domače šolstvo vsaj toliko zasluge, da je prvi budil slovenske učitelje in jim kazal domačo pedagogiko. Tudi vprihodnje bode se zvesto ravnal po svojem verhovnem vodilu, ktero mu je: skerb za **narodno šolo na verski podlagi**. Zraven pa se bode „Tovarš“ vedno tudi ravnal po duhu novega časa, ter se na podlagi šolskih postav nevstrašeno boril za splošne koristi in pravice ljudskega učitelja.

Ljubi bratje slovenski učitelji! združujmo se tesneje kakor do sedaj, in bodimo edini ne le v mislih temuč tudi v dejanji, ter se varujmo priliznjenih nasprotnikov našega dobrega prizadevanja za domačo pravo ljudsko omiko.

„Tovarš“ bode kakor do sedaj prinašal tudi vse premembe in razpise učiteljskih služeb iz vseh slovenskih pokrajin, ter vsakošne novice in dopise, in bode se oziral na vse dogodbe na domačem in sploh slovanskem šolskem obzorji.

Akoravno se je tiskarnina in vse drugo podražilo, bode „Tovarš“ kakor dosedaj veljal za celo leto le 2 gold. 50 kr., za pol leta pa 1 gold. 30 kr., in bode izhajal dvakrat na mesec. Ako se oglasi dostojno število naročnikov, bode „Tovarš“ prinašal tudi

muzikalne in druge priloge. „Tovaraš“ bode tudi organ ali poročevalec „slovenskega učiteljskega društva“ in društva „Narodne Šole“. Naročnino sprejema po poštnih nakaznicah „Tovaršev“ založnik Rud. Milic na Starem tergu v Ljubljani.

Vse stare in nove naročnike vljudno prosimo, da bi se obilno in nemudoma zglasovali in naročevali na „Tovaraša“, da se bode natiskovanje in razpošiljanje dostojno vredilo.

Vredništvo in založništvo.

Vsem slovenskim učiteljem, prijateljem narodne šole in sploh vsem rodoljubom!

Svojemu bližnjemu pomagati, je vsakega človeka naj svetejša dolžnost. Naš bližnji v prvej vrsti pa je naš mili narod slovenski; tedaj je tudi naša pglavitna dolžnost, da ga prirčno ljubimo, zanj skrbimo in mu zvesto pomagamo, kjer koli je treba in kjer koli moremo. Naj bolje pa narodu koristimo, ako mu odpiramo in pripravljamo pot do omike. Za narodno omiko delati je tedaj prva dolžnost vsakega rodoljuba, posebno pa še sedaj, ko vse tišči za neprestanim tirom „naprej!“ Skrajni čas je, da resno pomagamo dušnemu in materijalnemu razvitku našega milega naroda. Zeló žalostno bi bilo, ko bi nam tujec z novci vred odnesel tudi narodnost, in naj večja nesreča za nas bi bila, ko bi krepki naš narod hiral in bližal se nevarni narodni bolezni.

Narodna omika in z omiko tudi materijalno boljše blagostanje širi in zagotavlja pa se le po dobrih narodnih šolah. Srečen narod, ki ima dobre šole!

Precej se je že tudi pri nas po Slovenskem storilo za ljudske šole; a mnogo, premnogo je tû še nakopičenega dela, katerega zmagovati morejo edino le združene moči v vterjeni edinosti.

Ta misel navdajala je že davno rodoljubne učitelje in šolske prijatelje, in osnovali so bili v Idriji društvo „Šola“, ktero je imelo važno in prelepo nalogo, da bi materijalno podpiralo domače šolstvo. Da bi se pa ta lepi namen mogel še popolniše izvrševati, so pri letošnjem prvem splošnem zboru slovenskih ljudskih učiteljev zbrani udje „Šole“ v Ljubljani sklenili, da naj se to društvo preseli v Ljubljano, po okoliščinah prenarédé tudi pravila, naj se imenuje „**Narodna Šola**“, in naj se razširja po **vseh slovenskih pokrajinah**.

Vlada je ta nova pravila sprejela, in začelo se je že delovanje tega prekoristnega društva. Slavni rodoljubni šolski dobrotniki poslali so mu že svoja lepa darila. Podlaga je tedaj položena, pravila nam kažejo pot, kako naj se izvršuje prelepa svrha, narodni šoli in z

njo narodu znatno pomoči. Šola je nežna cvetica, ktera potrebuje skrbne roke v oskrbljevanje in prav dobrega čuječega varstva, ter ne preстане podpore. Te podpore posamesni kraji dostikrat ne morejo šoli dajati; pogostokrat pa manjka tù tudi prave zavednosti. V vseh teh okoliščinah bode društvo „Narodna Šola“ skrbelo, da bode malo vloženega denarja prinašalo veliko obresti.

Ganite se tedaj možje učitelji in vrli rodoljubi, ter pomagajte temu lepemu početju! Ako v to društvo pristopi vsaka narodna šola, vsak naroden učitelj in vsak slovenski rodoljub, bodo se tudi naše narodne šole povzdignile in dospele do tiste stopinje omike, katero so drugi narodi že dosegli, — in naroden obstanek je zagotovljen, kajti v sedanji dobi imajo prihodnost le omikani, le kulturni narodi. Tudi naš mili slovenski narod mora ravno po dobri narodni šoli povzdigniti se do svojega dušnega in telesnega blagostanja in uživati blagor, ki ga uživajo že drugi narodi.

Nabirajmo tedaj ude in vsakoršne darove pri vseh veselicah, shodih in drugih prilikah, in kdor ne premore po goldinarjih, bode vsaj po soldih podpiral narodno šolstvo, ki bode stoterni sad rodilo.

Podpisani odbor začasno opravlja vsa društvena opravila tako dolgo, da pristopi več udov in se skliče občni zbor, pri katerem bode se volil novi odbor. Zglaševanja k pristopu in denar sprejema začasni društveni tajnik in blagajnik g. M. Močnik, učitelj v prvi mestni šoli pri sv. Jakobu v Ljubljani; drugot pa se bodo tudi poverjeniki naprosili, da bodo opravljali ta opravila.

Učitelji, in vi vsi šolski svetovalci in rodoljubi, podvizajte se k dobri reči, — pristopajte k „Narodni Šoli“; z združeno močjo bode se sezidalo krasno poslopje omike v slavo našemu milemu narodu. Čas neprestano hiti; zguba časa pa se ne more nadomestiti. Porabimo dobo, v kateri živimo, ter delajmo za omiko in blagor našega naroda, kjer koli je le priložno. Z Bogom na delo!

Vse domačemu šolstvu prijazne časnike prosimo, da blagovolijo ta poziv sprejeti v svoje predale.

V Ljubljani, meseca novembra 1872.

Osn valni odbor društva „Narodna Šola“:

dr. Razlag, prvomestnik.

M. Močnik,

A. Praprotnik,

Fel. Stegnar,

Iv. Tomšič,

dr. Vošnjak,

odborniki.

Nauk o zdravju.

Res kaj veliko zahteva sedanja doba od naše ljudske šole. Zraven mnogih naukov za vsakdanje potrebe v življenji traja se od šole tudi, da naj bi se tu tudi podučevalo kaj v antropologiji ter da bi se širile modre misli o zdravem in bolnem človeku.

Da se je v ljudski šoli o tem nauku do sedaj res premalo storilo, in da je treba v prihodnje pomanjkljivo in zamujeno popraviti in nadomestiti, to so že davno ne le zdravniki, ampak tudi vsi skušeni pedagogi pripoznavali. Vendar temu ne more biti vzrok nevednost, saj ne manjka pomočkov, in vsakdanje življenje daje slehernemu o tem nekoliko skušenj, ako jih le lahkomiiselno ne prezira. Pri tem se le to ne sme prezirati, da so naše ljudske šole s učilnimi predmeti že skoraj preobložene, in da učiteljem in učencem že časa in moči primanjkuje, kar velja posebno o ljudskih šolah po deželi, ktere so z obojim spolom prenapolnjene. V tacih slučajih učitelju drugzega ne kaže, nego nauk od zdravja zavoljo velike njegove važnosti z drugimi nauki vzajemno združevati; sej je jasno, da se pri nauku od človeka razumnost spodbuja, ker se večkrat začenja od pogleda, skušnje in lahkega zgleda, kar gotovo ne napravlja prenapenjenja v nobenem obziru. Dalje more se pri kaki bližnji stvari kaj posneti in pazljivost na kako znamenje združiti, pri bližnjih delih si podobne znamenja premišljevati in potem vse skupaj združiti in zvezati. Na ta način lahko učitelj veliko pojmov učenecem mimogrede razjasni, n. pr: človek, telo, kosti, mišice, lasje, koža, prebavljanje, organizem i. t. d. Čversto podučevanje v šoli vtise oživlja in tako množi zakon za organično vzajemnost na razne strani, zavest in čut za pravilno in močno, za ravnomerno in lepo in sploh spoštovanje do čudovitega telesa. Vprašam: ali se pri takem ravnanju ne bode tudi volja ganila, da si človek želi ohraniti lepoto in žlahtnost telesa? Ali ni mar to velik dobiček? In ako dalje pomislimo, da je ravno nevednost, ktera toliko bolehnih zapelje, da si iščejo pomoči pri vražah, potem smemo reči: nauk o zdravju zasluži in mora imeti svoj prostor v ljudski šoli! In zakaj bi ga tudi ne imel, sej so ravno naši učenci prihodnji izrejniki, kterim bo čuti o človeškem razvoju; oni morajo biti sposobni čuvaji lastnega zdravja, zato pa jim je treba kaj vedeti o tem. Kdo bi pa tudi hotel reči, da nevednost življenja ne krajša! Menim, da ni treba še opomniti, da je za mislečega človeka nevredno in sramotno, če ne pozná lastnega telesa. — Mislim, da potrebo tega nauka vsaki spozná, ako konečno vse povzamem, kar se more za ta nauk v ljudski šoli storiti.

Vpraša se: kaj in koliko bi se o tem nauku v ljudski šoli učilo in po kateri metodi, in katerih pomočkov naj se učitelj pri tem prevažnem nauku poslužuje.

Znano je, da nauk o zdravji dvoje obsega: raztelesovanje ali anatomijo in organsko prirodoznanstvo ali fiziologijo, kajti kakor opravila živega bitja brez pripravnega orodja opravljati ne morejo, tako se tudi znanost o ravnanji življenja le po opazovanji primernih organov pridobimo. Pri izbiri gradiva za ta nauk naj učitelj tudi krajnih razmer ne prezira, kajti le potem so posamni vtisi na učence in druge toliko zdatniši. V naslednjem kažem tû nekatere točke, ktere bi se mogle v ljudski šoli vspešno obdelovati. Poljubno more pa sleherni pridjati, spremeniti ali celó izpustiti, kar bi se ne prilegalo za njegovo šolo.

Kaže naj se: 1) prednost človeškega telesa pred živalskim; 2) telo človekovo; 3) rast in namen kosti, zlomljena kost; 4) mišice po rasti in koristi, okrepčanje mišic; 5) kri po svojih sostavnih delih, kervnjak ali kervna cev; 6) kri v ciplah, v odvodnicah in lasnih čevčicah, kervni obtek; 7) čutnice, možgani, bolezen v glavi; 8) herbtzni mozeg, čutnice gibljive in občutne; 9) koža, lasje in nohti, ravnanje in ozdravljenje kervavečih ran; 10) slizna koža ali mrena (slinavka), kašelj (katar), spreduja pot sopila; 11) jabelko, plučna krila, dihanje ali sopenje; 12) prebavno orodje, ješčnik ali požiravnik, želodec, čeva; 13) jetra, vranica in trebušna slinavka, obisti in odločevanje vode; 14) okó po sostavi in delavnosti, oskerbljevanje očesa; 15) uho in kako naj se oskerbljuje; 16) glas; 17) pravilna vlastnost kervi, poraba in namestovanje kervi z jedjo; 19) namestovanje kervi (porabljene) s pijačo, škodljivost žganih in vpijančljivih pijač; 18) tečnost nekterih jedil; 20) prebavljivost nekterih jedil, zmerno in zdravo vživanje darov božjih; 21) pravila pri jedi in pijači, hrana razne starosti; 22) dihanje, pravila za dihanje, škodljivost tobaka; 23) opravila s kožo, vnetje; 24) pravila pri delu, škodljivost nekterih opravil; 25) vpliv oblačil na zdravje; 25) lastnosti in kakošnosti prebivalnice in spalnice; 27) ravnanje z zadušlim, pomoč zoper zadušlost, ravnanje z zmerznjenim; 28) ravnanje z utoplencem; 29) ponavljanje št. 27. 28.; 30) strupi, ostrupljenje z omamljivimi (narkotični) strupi; ravnanje s takimi; 31) poskušnje otetja pri terpečih, kteri so zavžili akutni strup; 32) nadaljevanje, dolžnost in previdnost, pri strupih.

Ako učitelj previdi, da je v kakem kraji navada, zgodaj začeti kaditi omamljivo listje, zavživati vpijančljivo pijačo in iskati v nezmernem plesanju umetniške slave, tedaj naj najpred poduči in posvari zoper take in enake škodljive razvade. Otrokom pa, kteri so nravno lepega obnašanja, naj nikar ne razklada iz takih razvad izvirajočih žalostnih nasledkov, da tako v njih nagon do tega ne vname in ne oživilja.

Pri otvorjenji z živalskimi, rastlinskimi in rudninskimistrupi naj se učitelj dalje mudi, ako ni že pri prirodopisnem nauku omenjal vpliva, katerega te prirode na ljudi razodevajo.

Ako pri sestavljenji učilnega načerta nisem začel z obrazom, čelom, roke in noge i. t. d., tedaj naj se temu nikar nihče ne čudi, kajti jaz si namreč mislim, da vsaki učitelj zdravinskega nauka vsaj toliko obravnava, da človeško telo prav obširno in temeljito pregleduje, ker to je naj pripraviši in boljši kazalni predmet.

V več razrednih ljudskih šolah more se pa za nauk o zdravji že več storiti, ker tukaj učenci dalje hodijo v šolo in so jim tudi že prve in najpoglavitnejše stvari o človeku že bolj znane. Tukaj naj se tedaj važnost zraka in jedi na življenje, kakor tudi ravnanje z ponesrečnimi temeljiteji obravnava; tudi na splošna pravila o zadržanju v bolezni naj se ozira.

Kar se tiče metode pri tem nauku, zdi se mi potrebno opomniti, da naj se namen tega nauka nikar ne prezira, in potem se nam ni treba bati očitovanja in nevarnosti, da bi se pri tem kakor kramarji in zdravniki obnašali; kajti zdravništvo kot znanost je polje, na katerem se učitelj le kot dobrovoljec obnašati more, dasiravno s tem nočem reči, da bi o navadnih boleznih, kakor je prehlajenje, kašelj i. t. d. ne vedel svetovati. Ta nauk zahteva jasne misle o naj imenitnejšem delanju za obstoj življenja in temeljite rednosti in poznanja onih pogojev, katere privilni razvoj dopuščajo i pospešujejo. Začenja naj se tedaj vedno pri lahkkih zgledih, in zato naj se porabijo skušnje učencev, posebno, kar velja o prebavljanji, dihanji in obtoku kervi. Tudi nauk o dobri in modri rabi in krepčanju moči in mišic, o delanju in oskerbljevanji čutil zamore si učitelj polajšati na ta način. Pri nauku o osetvinah poskusnjah pri ponesrečenih naj začenja učitelj z zgledi.

Pri anatomičnem delu se pa ne more z zgledi začenjati, ker tukaj so najimenitnejše stvari notranji organi. Tukaj so le dobre podobe velike vrednosti; ako jih pa učitelj nima, je dobro, da zna na tablo narisati, kar velja sploh od prirodoznanskega nauka. Učitelj naj svoje učence napeljuje, da svoje spoštovanje do krone vsega stvarstva ne razodevajo samo v občudovanji taiste, ampak da čislajo in spoštujejo tudi one dogodjaje v človekovem organizmu, katere svet le predostokrat lahkomišno prezira, dasiravno oni bistveno pripomorejo k normalnemu obstanku človekovemu. Zatorej, ako učitelj tako dela in razjasnuje, naj ne bo nikar preveč mehko-serčen, ampak naj učence privadi, da nespametno in škodljivo sramoto opusté, da potem, ako vtegnejo zboleti n. pr. na prebavljalni ali kervočistivnih organih v zdonih delih telesa, potem zdravniku brez ovinkov na vprašanja odgovarjajo. Čas je v blagor človeštvo izročen preteklosti, v katerem se zdravnik kot zakladavec moči in časa življenja obnaša in

stanje terpečim iz oči bere, sedaj pa dela in se obnaša kakor pomagavec in slab voditelj natorne moči v družbi z bolehnim, ako bi ne najdel v dogodjajih življenja neskončne nevednosti. Učitelj naj tedaj v tem blagem podvzetji zdravnika po moči podpira; naj učence podučuje o najimennitnijih dogodjajih življenja, vender prave meje naj ne prestopi. Način podučevanja je pri tem nauku največ katehitični in to v svojih obeh oblikah, od kterih se sitetični večkrat rabi. Vendar se pa tudi pri nekterih učnih razdelkih heuristični način zdatno rabiti more, in konečno naj se o vsem kaj primernege narekova. Mislimo si n. pr. 28. točko. Učenci so nalogo dobro izdelali, rešivne poskušnje i. t. d. na utopljenem povedali, sedaj naj jih pa učitelj napeljuje, da mislijo na najboljši pomočke takih poskušenj. — Iz tega učenci kmali spoznajo, da hitro pomagano je dvakrat pomagano, in da je tedaj take rešivne pomočke vedno pri rokah treba imeti. Potem naj učitelj še narekova, kar se mu najboljši in potrebniši zdi in učence napeljuje, da tudi oni take in enake rešivne pomočke in priprave si oskrbé. V najnižem razredu pa naj bode učitelj s heurističnim učilom previden, ker bi se lahko primerilo, da bi pri tem le naj spretniši učenci kaj mislili in delali; mali bi pa zavoljo nagleda napredovanja svojih součencev zaostali. Vendar tudi v tem razredu naj katehezija le toliko vlada, kolikor je prav in potrebno.*) *Govekar.*

Pervi splošni zbor slovenskih učiteljev v Ljubljani.

(Konec.)

Planinšek, abiturient iz goriškega uč. seminišča: „Veliko se je že tukaj govorilo, kako naj se učitelji za svoj važni poklic naobražujejo. Jaz mislim, da je gospodarstvo in kmetijstvo zelo potrebno za ta stan. Naj bi se kakor pri Čehih in Nemcih napravile kmetijske šole, ter naj bi se iz vsacega okraja vsaj eden poklical, ki bi učil kmetijstvo. Take šole bili bi zelo koristne za naše kmetijstvo sploh; ob nedeljah naj bi se v tacih šolah podučevala mladina in odrasčeni. Preparandije naj bi trajale 3 leta, v tretjem letu naj bi se učiteljski pripravniki posebno za ta nauk omikovali. Bilo bi res želeli, da se take šole naredé po Goriškem in pa tudi po drugih naših deželah“. Nadalje povdarja govornik

*) Tu kažem še pomočke, kteri učitelju pri tem nauku dobro služijo, te knjige so:

1. Das Buch von gesunden und kranken Menschen. Von Dr. Carl Ernst Bock.
 2. Leitf. zu einem method. Unterrichte in der Menschen- u. Thierkunde v. Gabriel.
 3. Burdachs Dr. E. Fr. Anthropologie für das gebildete Publikum.
 4. Franque, Bau des menschlichen Körpers. Handbuch für Volksschullehrer.
 5. Bock. Dr. C. E. Volksgesundheitslehrer, i. t. d.
- Ker si pa učitelji zarad jako slabega materialnega stanja omenjene potrebne in koristne knjige omisliti ne more, naj bi si jih učiteljske okrajne bukvarnice naročile.

potrebo novih preparandij in sicer ene za dolenjo stran v Novem mestu, kakor je bila nekdanj tudi v Idriji preparandija. Konečno pravi, da bi bilo dobro, ako bi se leta 1873., ko bo namreč v Beču velika razstava, pri kateri se bodejo videli tudi kmetijski produkti, nekoliko učiteljev tje poslalo, ki bi potem dobre reči v naših zemljah vpeljali. Se vé, da bi taki le z vladino podporo tje iti mogli; vlada naj bi skerbela za napredek v kmetijstvu v naših krajih, ter naj bi na vsaki način nekoliko učiteljev na deželne stroške v Beč k razstavi poslala. (Živio.)

Janko Tomič, učitelj iz Karlovca, spominja zbor na volitev šolskih inšpektorjev. „V Švajcerski se inšpektoriji“ pravi, „nadučitelji le na dve leti volijo. Slovenski učitelji naj bi svoje inšpektorije in sicer v svojem letnem zboru na eno leto volili; potem naj bi se pa tudi šolske ravnatelje sami volili.“

Lapajne: Hotel sem ravno to reči, kakor g. predgovornik, kar se tiče šolskih nadzornikov. Mi nimamo doslej pravih šolskih nadzornikov, ker večidel niso vzeti izmed boljših učiteljev. Imamo nadzornike šolske iz duhovskega in iz drugih stanov, ki niso vsi sposobni za to službo, ter niso sami dosti ali pa nič skušali na pedagoškem polji, in taki tedaj tudi učitelja ne sodijo prav. Potem pa tudi do taci mož ni dovolj zupanja, ker so tudi premalo vljudni in premalo sami podučevati znajo. Za okrajne šolske nadzornike naj se volijo samo ljudski učitelji a nikdar ne osebe iz drugih stanov, ki za razsojo učiteljskega delovanja v šoli niso sposobne.

Predsednik: Tukaj imamo najpoprej g. Tomičev predlog gledé polne penzije za 30 let službe in pa gledé knjižnic, v ktere naj bi se slavlanske dela jemala. Prosim, da bi se za ta predlog glasovalo. (Se sprejme). Gospoda Planinška iz Gorice pa prosim, da bi svoj predlog formuliral, da se more o njem glasovati.

Planinšek formulira svoj predlog tako, da bi se kmetijske šole z učiteljskimi izobraževalnicami združile. (Sprejeto.)

Predsednik. Gospod Fabkovič iz Zagreba želi pozdraviti slovenski učiteljski zbor v imenu hrvatskega pedagoškega zbora.

Fabkovič: Štupio sam u zbornicu, kadno se već počelo raditi, te nisam odmah mogao učiniti, što naumih, nu zato to činim sad. Srce nas privuklo ovamo nekoliko Hrvatah, od kojih vjekoji veći lani posietismo vaš sbor, a sada eto stupamo prviput, odkako Slovenija postoji, medju sakupljene Slovence. Ja u ime pedadogičkoga zbora u Zagrebu pozdravljam vas mila braćo, kao drugove naše, te želim, da ono što mi vućemo i razpredamo, da to i vi činite. U svih vaših načelih neka vas vode pedagoški razlozi. Želim nadalje, da i vi nas drugu godinu posjetite i da se osvjedočite o našem napredku, kao što se evo i mi osvjedočismo, da ste od lani mnogo slobodniji i zreliji, a to nam je jako ugodno. Te

slobode, kakovu mi danas ovdje medju vami vidimo, ni bilo nikada na tlu Slovenije. Pokazali ste, da niste sužnji niti robovi, da pojmite uzvišenu svojo zadaču. Pedagogija je moč, koji ruši okove sužanjstva te uvadja moraluost i nabožnost, zato samo hrabro i uztrpljivo, pedagogijom moramo pobediti i cilj svoj postići. Ja vas dakle opotovano srdačno u ime pedagoškoga zbora pozdravljam. (Živio!)

Stegnar. Dovolite, da še jaz o nekej prav delikatnej stvari nekaj omenim in sicer, kar se zadeva §. 50. naših šolskih postav. Ta postava mi namreč daje povod nasvetovati, da zbor izreče željo, da bi se zobziorom na omenjeni §. enkrat v tej zadevi red naredil. Po nekterih šolah namreč gledé kerščanskega nauka taka različnost vlada, da je ne morem tû razložiti. Slovenski učitelji želimo, da bi se ta različnosti odpravila, in to je podučevanje v kerščanskem nauku. Duhovni se neizrečeno trudijo s tem naukom, po nekterih krajih po 1—3 ure na teden, po nekterih po več vsaki dan, kar pa otroke v drugih šolskih predmetih zeló ovira. Jaz tedaj predlagam, da sl. zbor izreče tukaj željo, da se poroči vis. ministerstvu, da posredavaje s cerkveno oblastjo v pospeh narodnega šolstva vredí po naših šolah kerščanski nauk. (Sprejeto enoglasno.)

Kaliger, učitelj iz tržaške okolice, stopi na govornico in prav navdušeno deklamira neko pesem.

Tomšič bere dva telegrama, ki sta ravnokar dospela temu zboru, in sicer prvi iz Zagreba od slušateljice dunajskega pedagogija gdčne. Marije Jambrišakove in drugi od učiteljev iz Otočca v vojaškej Granici. (Oba sta bila s serčnimi živjoklici sprejeta.)

Predsednik: Zbor učiteljskega društva v Ljubljani ima tudi svoje letno sporočilo, kterega bo g. zapisnikar prebral, da se vvidi stan blagajnice.

Gerkman bere in poročuje o učiteljskem društvu in njegovem denarnem premoženju, ki je bilo natanjko in obširno razloženo.

Predsednik: Po društvenih pravilih imajo se ti računi pregledati in odobriti. Prosim gg. Stegnarja, Borštnika in Uraniča, da bi poročilo, pa tudi stanje naše knjižnice pregledali. Še prosim, da bi volilne listke za odbor učiteljskega društva oddali in se potem skrutinoraji volili.

Stegnar: Gospodji udje našega zbora dobili so listke z nasvetovanimi imeni, če tedaj komu ta ali uni nasvetovani odbornik ni po volji, naj ga zbríše in drugega napiše.

Za skrutinatorjé nasvetuje gg. Dermela, Podobnika in Knifca. Zbor ta nasvet sprejme in volitev poterdí.

Predsednik: Zahvaljujem se najpoprej vsem tistim, ki so iz daljnih krajev prišli v naš zbor in se ga odeleževali; zahvaljujem se nadalje blagorodnemu g. poverjeniku vlade; ga prosim, da bi podpiral naše

pravične želje in bil sploh naš zavetnik vseh šolskih in učiteljskih stvareh; zahvaljujem se namestniku dež. glavarja Dr. Bleiweisu, ki nas je pozdravil v imenu deželnega odbora, zahvaljujem se štovanemu deželnemu odboru, ki nam je dal znatno podporo, pa tudi dovolil dvorano deželnega zbora za naše zborovanje; zahvaljujem se g. mestnemu županu, ki nas je v imenu mesta pozdravil, zahvaljujem se tudi vsem čestitim prebivalcem ljubljanskega mesta, ki so tako prijazno učitelje pod svojo streho jemali. Kratek čas smo si sicer za naše zborovanje odmenili, ali porabili smo ga resnobno in storili čvrsto podlago našemu boljšemu šolskemu delovanju. Ostanimo edini v svojem delovanju in edini na poti do prave šolske sverhe — da izobražujemo narod, da izrejamo dobre družine, poštene kristijane in deržavljane. Preden gremo vsak sebi, zakličimo v duhu pravega rodoljubja našemu presvitlemu cesarju Francu Jožefu I. trikrat „Slava!“ (Zbor zakliče trikrat „Slava!“)

Predsednik: V tem duhu sklenem prvi občni zbor slovenskih učiteljev.

Z zborom združena bila je tudi raztava učil, ktera so bila v treh šolskih sobah prve mestne šole prav okusno naogled razpoložena. Zraven učil in izdelkov učencev ljubljanskih mestnih šol odlikovala se je kakor druga leta tudi letos posebno idrijska šola s krasnimi novimi učili; tudi šmarska šola (v Šmariji pod Ljubljano) je imela tû mičnih malih izdelkov gospodarskega orodja; ljubljanska šola imela je na ogledu svoje risarije, g. učitelj Kuster iz Kranja poslal je lepi model švajcarske hiše iz raznega gorenskega lesovja. Zraven te mične razstave bila je tudi razložba vsakoverstnih knjig zemljevidov i. t. d., ki so jih razstavili knjigarji Giontini, Lerher, Gerber i dr. Posebno pa so se odlikovale lepe knjižice pisne in risarske iz založbe Ign. Fuxa z Dunaja. Ena soba je bila polna ženskih ročnih del iz vseh najokusnejših verst, ktera so izložili zasebni zavodi gospdč. Renove, Hutove, iz šole malih otrok pri sv. Florijanu i. t. d. Razstavo je prav okusno vredil g. Fel. Stegnar, kteremu sta tudi gg. Podobnik in Čenčič pridno pomagala. Nemški listi so o tej razstavi komaj kaj omenili — zakaj, to vemo, tudi mi ne omenjamo tega dalje. Kdor je videl, se je sam prepričal, da slovensko učiteljsko društvo se je po vsi svoji moči prizadjalo naj si bode v zboru ali v razstavi storiti kaj za pravi napredek naše ljudske — slovenske šole in z njo za omiko našega naroda, in ta svest nam je dovolj plačila in povračila za grenko natolcovanje in britko očitovanje naših nasprotnikov. Geslo slovenskega učiteljskega društva ostane nepremakljivo in se glasi: vse za domačo ljudsko šolo in z njo za narodno omiko.

Program za skupštinu slovenskih pedagoga. *)

(Konec.)

13. Prva skupština slavenskih pedagoga konačno će odobriti ili preinačiti ove ustanove, koje su samo prelazne i za prvu skupštinu valjane.

Nu buduć će posljedice već ove prve skupštine biti svakako velikoga domašaja, jerbo će se, ako dobro za rukom podje, njom nedobjeno znatno unaprijediti i pospješiti razvitak slavenskoga školstva, a u protivnom bi se opet slučaju pokazala nesposobnost za kulturni rad, ako i ne slavenskih plemena, a ono svakako slavenskoga učiteljstva: to je sveta dužnost, da odbor u tom poslu s najvećom oprežnošću postupa, i bez garancije dobra uspjeha radije ništa nepreduzimlje, nego li da sve na kocku stavi i na sebe navuče tešku i kobnu odgovornost. Stoga se pozivlju ovim svi slavenski pedagogi, sve slavenske pedagogijske i učiteljske zadruge, da o tom velevažnom preduzetku do konca decembra ili uredničtvu slavenskoga pedagoga na Smíchovu u Pragu, broj 339, ili g. Ivanu Filipoviću u Zagrebu, ili g. Andriju Praprotniku, ravnatelju u Ljubljani pismeno saobće svoje mnenje, t. j. što o tom misle i sude, i da li se je pouzdano nadati dostojnomu odzivu i učešću. Ako ta mnenja povoljna budu, odbor neće zatezati, nego će mahom preduzeti, sve k tomu potrebne predbežne korake, a zatim će sliediti daljne potanke ubaviesti.

U Ljubljani, 25. rujna 1872.

Začasni odbor za zbor slovanskih pedagoga:

Ivan Filipović, učitelj v Zagrebu; Petar Tomič, prof. višje realke v Rakovcu; Skender Fabković, učitelj preparandij v Zagrebu; Sebald Cihlar učitelj v Kraljevici; Janko Tomič, učitelj v Karlovcu; Štefan Basariček, učitelj v Verovitici; Ljud. Modec, učitelj v Zagrebu; Jože Glaser, učitelj preparandije v Petrinji; Andrej Praprotnik, šolski vodja v Ljubljani; Janez Lapajne, nadučitelj v Ljutomeru; Feliks Stegnar, šolski nadzornik v Idriji; Štefan Baškora, šolski vodja v Pragu; Jože Bačkora, učitelj v Pragu; Jože Fuksa, učitelj v Karlinu; Jože Kral, učitelj v Pragu; Václav Kredba, vrednik „Posla Budče“; Ivan Mašek, vrednik „Slovenskega Pedagoga“; J. Karl Škoda, profesor v Pragu; Jože Svjestka, šol. vodja v Karlinu; Milan G. Miličević, vrednik „Škole“ v Belogradu; Milorad Popović, književnik v Belogradu; Nikola Vukičević, vodja učiteljske škole v Samoboru.

Metelko

v

slovenskem slovstvu.

42. Kdor boče pravilno pisati, mora se slovnice učiti, dokler je še mlad; nekako tudi o tem nauku veljá: „Ura zamujena — ne pride nobena“. Tega pa lahkomiselna mladina velikrat noče spoznati. Taka, tudi prav zmožna, za slovenščino strastno vnetá mladina je Metelkotu prizadevala dokaj grenjav, bodi si pismeno, bodi si ustmeno, in le čuditi se mora človek, kako mirno je presojal on tudi take reči. V dokaz náte le spiska dveh slovečih pa obéh že umerlih pisateljev o slovniški učenosti po prej naznanjenih besedah Kvintilijanovih, da se tim bolje pokaže starega učitelja previdna resnóbnost, pa mladih dijakov (časih — brez zamere — divjakov) preširna kratkovidnost. Spiska sta v tedanji obliki z vmes rudeče pisanimi, tukaj v oklepih različno tiskanimi opombami Metelkovimi.

I. „Da slovniška učenost več prinese, kakor pa kaže, je tako gotovo, da nar bolj zabita buča nad to resnico dvomila ne bo; le poglejmo namreč, kaj je že ta učenost prinesla in vidili bomo cele sklade slovníc i družih slovstvenih neizrečeno učenih knjig; kaže pa nasproti tako malo, da ni bolj krotke živali, kakor je slovničar, ki se le s čerkami peča. (Ni lepo reče no.)

Da je potrebna podpora vsim učenostim, se bo pa iz tega nar lože previditi dalo, če je bila med vsimi učenostmi nar perva na svetu, ker dokler podpore ni, tudi reč, ki ima na nji stati, obstati ne more. Če je pa taka ali ne, pa vsakvé, i ni treba, da bi mu jaz to reč dalje razlagal.

Da je slovnica mladini potrebna, pa mora zopet gotova resnica biti, sicer bi je nam ne vlivali tako v glavo, da nas že glava i trebuh od nje boli. (Vaša oholnost je tega kriva, ki vas pa, ako je ne premagate, v prepad pahne.)

Prijetna starim že mora tudi biti, ker se tako zakopljejo v stare rokopise, slovnice i zastarane oblike, kakor kert v zemljo. (To je gerdazarobljenost.)

Da pa vsim mila ni, naša vsa šola lahko v dokaz služi, ker vsak je ima že toliko v želodcu, da se mu preseda, da si ravno je še vsacimu kaj manjka. (Če je manjka, je ni preveč.)

Od skrivnost, ki bi jih slovnica spremljevala, nič ne vem, i ako bi tudi kaj vedel, od skrivnost se ne sme govoriti. (Vsaj toliko bi sem moglo povedati v čem skrivnost obstoji.)

Na čelu je tej nalogi rudeče napisana razsodba:

Slovnica dosti olikana, če tudi ne godna.

Vredeva terda, zoperna, slovniški učenosti sovražna, neizpeljana.

II. „Ali se je Homer učil slovnice, ali pa Mozes? Učeni možje še niso skazali tega. Ali pa zavoljo tega ni slovnica potrebna? — Potrebna je! Zakaj? zato, ker je Kvintilijan rekel. On gotovo ni brez pomislika govoril. Verjemimo mu torej in učimo se slovnice, saj je ona spremljeavka skrivnost. Kdor se nje uči, na veke ne bo pogubljen, ker le tisti, ki nima skrivnost na jeziku,

in ki to v srcu obderži, kar mu prijatelj ali kdo drugi zaupa, je mož, ki prijatelja ljubi, kakor Bog zapové, in kdor prijatelja ljubi, kakor Bog zapové, bo zveličan. (To ne gre sem). Srečen je torej tisti, ki se slovnice uči.

Ona prinese veliko koristi; če se postavim učenec slabo slovnice uči, koliko jeze prizadene učeniku, koliko risov mora ta s tužnim srcem narediti, in svinčnik se grobu bliža. Ali ni torej vsak bedakast, če se slovnice boji, saj še ni nobenemu nič hudiga storila, razun tistimu, ki hoče bistroumno kako slovniško resnico spričati, in ga strela praviga moža v molčanje pobije. — Potrebna je mladim. Resnično, v Rimu je vsak deček najprej k slovničarju šel, in ko je enmalo odrastel, koj ga je zapustil. Torej je nam treba, zdaj dokler smo še majhni dekci, se slovnice učiti, kadar bomo pa seženj veliki, se bomo kaj družega poprijeli, in to nam bo gotovo dobro od rok šlo, ker bomo terdo na slovnici stali. (Vse je skerhano in nezvezano.) —

Prijetna je starim, saj imamo dosti izgledov, toraj nam ni treba tega dalje dokazovati. — Kaj iz tega sledi?

Učimo se slovnice pridno, ker le ona je, ki nas v pisanji vodi po pravi poti, de ne zajdemo v goščavo zmot, ker vsak, ki enkrat vanjo zajde, je revež, kteriga je oslepila zmeta, dese je bo le s težkim srcem znebil. In ta človek je gotovo pomilovanja vreden. (Naloga je vsa zanemarjena.) Horacije rekel:

Vos exemplaria graeca versate manu diurna, versate manu nocturna.

In kar je rekel Horaci, to bomo obrnili na slovnico in zaklicali:

Učimo se slovnice z dušo in telesam.“ (Kje je pamet?)

Konec te naloge je opomba: „Vaša oholnost, prehlopnost, prejezičnost Vam žugajo prepad. Na čelu pa:

Slovnica sama na sebi ni brez veljave.

Vredeva terda, neslana, gerčasta.

Obéma téma prav zmožnima učencema je napovedoval Metelko prepad, ako ne premagata oholnosti svoje; in res, umerla sta oba v naj boljših letih prevred za-se, prerano za narod. — Tako je tudi drugim čertal napake in grajal jih v šoli, češ, da je slovnica „prenagljena, pomanjkljiva, po lahkomišljenosti ali zanikernosti verzélasta, na zeló nizki stopnji, silo zanemarjena; vredeva pa v pravi zvezi dosti dobra, godna, ali pa prenizke modrosti, berzna, nepremišljena, pokvarljiva. — Vaša nepaznost in razmišljenost delo uničuje. — Vaša razposajenost se razodeva kakor sploh v Vaši osebi tako tudi tukaj v osebnih znamenih“! itd. —

Tako je pismeno pa tudi ustmeno marsikteremu povedal ob kratkem, kar mu je šlo. Dobro še pomnim, da je součencu mojemu na glasno vprašanje: Zakaj ste mi podčertali sonce brez I, sej Hrovatje tudi pišejo sonce? — kratko pa krepko odgovoril: Hrovatje tudi pišejo dug pa vuk. Kar omolknil je součenec moj, češ, slovenski pišem dolg pa volk, pisati mi je toraj tudi solnce ne pa sonce. — Bil je Metelko Dolenec, in marsiktero je mógel preslišati o polglasniku, o dolenski izreki, o nenavadnih besedah v slovnici itd.; toda — bil je tudi, kakor pravi Slomšek, ves Slovenec, in znal je toraj Gorenecem in Notranjecem povedati jo po slovenski, kadar je bilo treba. Na preneumne ali prederzne ugovore navadno ni imel odgovora. Tako mi je sam pripovedoval oučencu, kteri je hudo jezikal, da „gonobiti verderben, schänden, gonoba Ue-

bertreibung, Schande str. 115 v Lehrgebäude“ — ni nikjer v navadi; da mu je pa malo poznar brat njegov s kmetov rekel: sej sem ti že večkrat pravil, če boš tako nagle jeze, da se boš sam „ugonobil“!

Kakor Vodniku so poslednje leta tudi Metelkotu nekteri dijaki („Leicht-sinnige — ich will sie nicht Schüler nennen — erfrechten sich, den Unterricht zu stören“ — piše prof. Petruzzi v Vodnik Album pg. 14.) zelo naga ali ter ponašali se z reči, katerih so se pozneje sramovali. In res, nikogar še nisem čul, da bi se bil hvalil: „To smo ga dajali, prav mu je bilo itd.“; — marsikoga pa sem slišal, ki je omilovaje spoznal: „To ni bilo prav, to je bilo prehudo, žal mi je, da se nisem bolje učil slovenščine, da Metelkota nisem rajši poslušal; zdaj bi pisal rad to in to, pa ne znam pravilno, popravljati dajat drugim me je sram itd.“ — In koliko dobrega blaga ostane tako v predalu bodi si v rokopisih, bodi si le v možganih, ter ne pride na dan, narodu slovenskemu na zgubo!

Kakor Vodnik je tudi Metelko take djanja navadno pripisoval mladostni nagajivosti in razposajenosti. Nekteri so mu štelili to v zlo, da je molčecnost njegova bila boječnost, krotkost le slabost; toda — šolski zapisniki kažejo, da je dobro poznal svoje učence, in skušnja poterjuje, da je dvojka pa trojka njegova nekterega spodbodla, ki prej ni maral, poznej pa se je iskreno poprijel slovenščine in marljivo pospeševal nje slovstvo. — „Redek dar je bil njegov mirni duh, zlata in občudovanja vredna njegova poterpežljivost z marsikterikrat sitno in nepremišljeno mladostjo (Zg. Dan. 1861). „Pripoveduje se, da mu je v tem bilo vodilo.“ „Wenn Kinder schwätzen, so strafft man sie: Wenn Erwachsene schwätzen, so ermahnt man sie; wenn die Ermahnung nichts fruchtet, so nimmt man sich zur Notiz; und wenn der Notizen viele sind, wird man — unwillig!“ — Vidi se, da je ravnal z mladino tudi prav po Vodnikovo, svést si tega, kar piše ranjki Matija Vertovec (r. l. 1784, u. 1851.) o njej vsemrednikom: Spomnite se in živo si k sercu vzemite, da je mladost rada lahkomi-selna, hitro pozabljiva in velikrat prenapla. —

Šolsko obzorje.

Ogled po šolskem svetu. Ni še vseh dni konec in še so učitelji, kateri se ne sramujejo biti katoličanje; tudi ni povsod tako, kakor pri nas v Avstriji, ko dunajski židovi in neverci kerščeni ali nekerščeni od »lehrertaga« do »lehrertaga«, od Dunaja do Celovca in tako naprej svojo obrabljeno blago na prodaj nosijo; kerščanski učitelji pa stermé slabo blago za dobro kupujejo, in ga po ožjih krajih raznašajo.

3. 4. in 5. sept. t. l. je bil v Dettelbach-u na Bavarskem splošni zbor bavarskega katoliško-pedagogičnega društva za Bavarsko. 3. sept. zvečer popozdravljali so se prišedši, in vdeležovalcem zbora se je naznanil red za prihodnje dni. Začeli so zborovanje s slovesno službo božjo. Virčburški škof gosp. dr. Jan. Val. Reissman, je nalašč sem prišel, da je imel veliko mašo.

Krasen pogled je bil, ko je ogromno število možakov krepko peva je »O sanctissima« pomikal se v romarsko cerkev. Slavnostni govor je imel gosp. stolni kapitar Lohner iz Vircburga, kateri je z jasnimi besedami razkladal dvojni namen človekov po nauku katoliške cerkve. Po službi božji začelo se je zborovanje. Gosp. učenik Auer je razkladal, da pedagogična vprašanja današnjega časa prihajajo iz dveh različnih virov, iz modernega lažiliberalizma, kateri kerščanstvu slovo daje; drugi vir pa je prizadevanje za povzdigo in izboljševanje poduka in odgoje. Neopravičenih tirjatev društvo ne sprejema, za resničen napredek pa se bo zmirom prizadeval; ta dvojni znak društva naj se posebno povdarja. Govoril je med drugim tudi škof Reissman. Spodbujal je društvo, da naj ne neha v svojem prizadevanji, ker spolnuje imenitno nalogo katoliške cerkve, kateri je Kristus rekel: »Pojte in učite vse narode.« Vošil je na daleč, da naj Bog blagoslovi društveno prizadevanje, in poslednjič je društvu podelil apostolski blagoslov.

Enoglasno so bile sprejete resolucije:

1. Katoliška odgoja skuša človeka vsposobiti, da samostalno doseže svoj namen. Namen človekov pa je, da je podoben Bogu. Kerščanska odgoja izreja otroke v kristijane, da naredi iz njih ljudi; ne odgoja samo ljudi, marveč kristijane.

2. Ker se odgoja odteguje kerščanski veri, zgublja tudi pravi vzor.

3. Kerščanska odgoja si prizadeva ne le samo za to, da se človekove zmožnosti po naravni poti razvijajo, ampak ga povzdiguje tudi v to, da postaja Kristusu podoben.

4. Ker je domoljubje poglavitno v tem, da se človek žvrtuje in sam sebe zatajuje domovini na korist; to zatajevanje samega sebe more izvirati le iz vere, odpravlja se z vero tudi domoljubje iz šole.*)

5. Protikerščanska odgoja v čisto človeštvo ni le zoper vsako veroizpovedanje, ampak tudi zoper narod.

6. Strinjenje pedagogike s politiko pripelje, da se prva zastavlja, kar je odgoji v kvar.**)

7. Družina je prva dolžna in ima pred vsim tudi pravico skrbeti za človekovo odgojo, to je po naravnem, pa tudi po božjem pravu.

8. Nalog društva je, da se trdno derži tega naravnega stališča družin oziramo, da se jim ta pravice nazaj dobi.

9. Izključljivo državno šolsko gospodarstvo je v nasprotju s tem naravnim stališčem in s pravom družin. Naprava brezkonfesionalnih šol je obžalovanja vredna, in naj se obsodi.

10. Društvo ni nikakor zoper resnične popravke pri šolstvu, marveč si bode prizadevalo, pospeševati po mogočnosti, da se ti izpeljejo.

Pridejo na versto še nekatere resolucije, katere se ozirajo na razmero med učitelji in duhovni, med učenci in starši. —

* Ako že to velja za deželo, kjer je en narod, kjer je en sam jezik, koliko bolj to za Avstrijo. — »Ne maramo za Avstrijo«, so Nemci rekli, kolikorkrat je na to šlo, da bi se podelila drugim narodom enakopravnost, ako mi ne bomo v nji gospodovali. — Brez vere je vse domoljubje, vsa še tako navdušena narodnost le zgolj koristolovje, katero se zaganja iz kota v kot, iz prenapetosti v prenapetost. Pis.

*) Nemci na Bavarskem so Velikonemci ali partikularisti; narodnost jim ostane tako ali tako zagotovljena; kedar pa Nемец vidi svojo narodnost v nevarnosti, n. pr. svoje dni v Holstanj-Slezvik ali v Alzasiji, takrat bi ga slišal, kako je povdarjal narodnost, kako navdušeno govoril za narodne šole, tako da naj bolj iskreni slovenski narodnjak se ni nikdar bolj navduševal za narodnost. Pis.

Kakor se vidi, so se na Bavarskem duhovi že ločili, tam verski, tam brezverski učitelji. Kako pa pri nas? Tukaj se je stvar tako zasuknila, da, kateri so za narod, so tudi za vero in ti še niso plašča po vetru obernili. Prazna je govorica: Naroden sem, ali cerkven nisem. Tako se zgovarja vsak vetrogončič. Naj večja podpora narodnosti je ravno vera, in razumen narodnjak, da drugo vse zamolčim, bo iskati v hudem boji zaveznikov, in naravni zavezniki so tak duhovni, kateri so, skoraj da ne vsi narodni. Tedaj naroden učitelj ne bo nikdar napadal duhovščine, niti delal zbrige v domačem taboru; to čast(?) prepušča le odpadnikom in vetrogončičem. Skrajni čas je tedaj, da se učitelji odločijo, in tisti, ki še niso svojega prepričanja spremenili, kakor ponošene obleke, zbirajo se okoli znamenja, na katerem so zapisane pomenljive besede: Vse za vero in narod. — Prihodnost je tem zagotovljena, katerih skit je poštenost in značajnost, in ki se bojujejo z orožjem pravice in resnice.

Iz Ljubljane. V četrtek t. j. 28. preteč. m. je bila v deželnem zboru na versti postava, kakonajse vravná napravljjanje, zderževanje in obiskovanje javnih ljudskih šol. Šolski odsek objavljaj jo je svojimi premembami, in debata je bila precej živa in obširna, o kateri bodedo prihodnji več govorili. Danes povemo le premembe, ktere je zbor določil, in sicer a) o obiskavanji ljudske šole. (§. 17) takole: »Dolžnost v šolo hoditi se začanja spolnjenim šestim letom in traja praviloma do spolnjenega 12. leta starosti na deželi, v večrazrednih ljudskih šolah v mestu pa do 14. leta — in deželni zbor dež. odboru nalaga, izdelati načert za nadaljevalne šole, ter ga zboru v prihodnji sesiji predlagati; b) §. 44: Med potrebne izdajke šolskega okraja se šteje tudi zaloga za okrajno uč. knjižico, za ktero se more tudi od učiteljev po pol odstotkov od letne plače pobirati. Stroški za okrajno uč. shode in za poslane v deželne shode plačujejo se iz okrajne blagajnice. G. poslanec Pintar predlagal je, da naj se šolske zamude vsaki mesecu naznájajo, in dr. Razlag, da naj se odpravi šolnina in da naj učitelji ne plačujejo iz svojega žepa za knjižnico, toda oba ta predlaga sta padla. Sicer pa je bila vsa postava naj več po vladinem predlogu sprejeta. Prihodnji pride na versto tudi za učitelje prevažna postava, kako naj se vravnajo pravice ljudskih učiteljev (plača) i. t. d. Upamo, da bode zbor določil, kakor zahteva napredek današnjega časa, da se bode učitelju (samo kot učitelju) dalo toliko kruha, da bode mogel brez prehudih skerbi živeti svojemu važnemu poslu. Narodni učitelji pričakujemo pomoči od naroda. Bog daj, da bi se naša nada uresničila!

— 30. preteč. m. zvečer imelo je slov. učiteljsko društvo svoj prvi učiteljski večer. Na versti so bile zanimive stvari.

Razpis učiteljskih služeb na Kranjskem. Izpraznjena je učiteljeva orglarjeva in cerkvenikova služba v Zaspem na Gorenškem z letnim dohodkom 210 gld. Prošnje za njo naj se do 15. t. m. oddajajo pri okrajnem šolskem svetu v Radolici.

Na Štajerskem. V dvorazredni ljudski šoli pri Mali Nedelji je riazpisana podučiteljeva služba z 240 gld. letne plače in s stanovanjem. Prosilci, ki morajo biti tudi o slovenskem jeziku v besedi in v govoru popolnoma zmožni, naj svoje prošnje oddajajo naj dalje do 10 t. m. pri okrajnem šolskem svetu v Ljutomeru.